

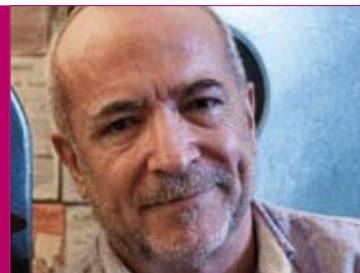
JORDI MILÁN

Director i creador de La Cubana

«Els ateneus han estat la base de moltes coses i tenen futur, ara la qüestió és mantenir-los»

4

Jordi Milán:
«Els ateneus han estat
la base de moltes coses
i tenen futur, ara la
qüestió és mantenir-los»

9

El futur dels ateneus

10

Com afecta
la modificació del
Pla de Comptabilitat
a les entitats?

12

Opinió

15

La implicació dels
joves a les entitats

16

Cinema espiritual
als Lluïsos d'Horta /
Companyia
La Filagarsa

PUBLICACIÓ SEMESTRAL

EDITA: Federació d'Ateneus de Catalunya
COORDINACIÓ: FAC (Salvador Casals) i l'Apòstrof, sccl
REDACCIÓ I CONTINGUT: l'Apòstrof, sccl (Vicenç Rabadán)
i FAC (Elisabet Isasi-Isasmendi i Maria Tánzer)
FOTOGRAFIES: Italo Rondinella, Toni Galitó
FOTOGRAFIA DE PORTADA: Italo Rondinella

DISSENY I MAQUETACIÓ: l'Apòstrof, sccl
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: l'Apòstrof, sccl
IMPRESSIÓ: Gràfiques Vosin Mateu
DIPÒSIT LEGAL: B- 46681-2009

Si voleu rebre Ateneus adreceu-vos a:
Federació d'Ateneus de Catalunya
Tel. 93 268 81 30
ateneus@ateneus.cat
Plaça Víctor Balaguer, 5, 1r, 08003 Barcelona

18

Suar la samarreta

20

Les noves generacions a les juntes directives dels ateneus

26

El TR3SC i la FAC uneixen esforços

28

Pep Montes:
«Si perdem la perspectiva de la innovació perdem l'essència dels ateneus»

32

Recull de notícies

36

Ferran Vilajoana:
«El teatre amateur ha estat la meva millor escola»

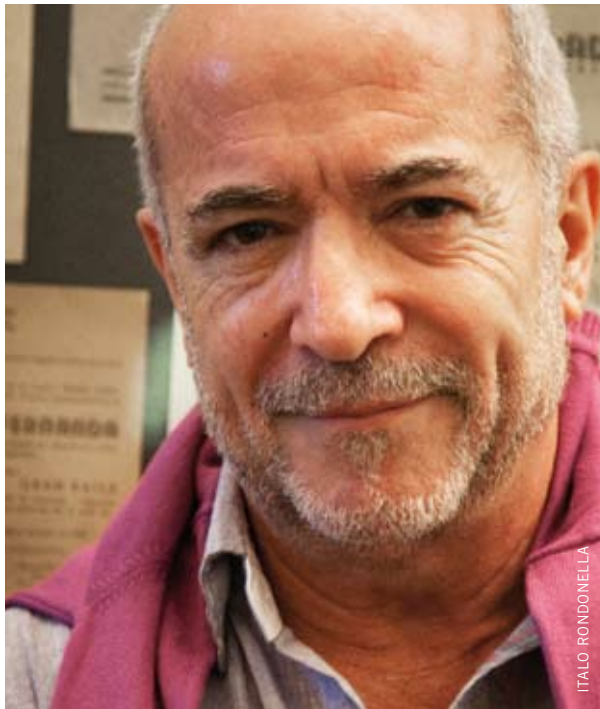

Jordi Milán, director i creador de La Cubana

«Els ateneus han estat la base de moltes coses i tenen futur, ara la qüestió és mantenir-los»

Jordi Milán destaca que els ateneus han estat bressol per a la cultura i espais de trobada i d'oportunitats que ara necessiten reciclar-se i rebre ajudes econòmiques de les institucions per poder-se mantenir i seguir funcionant de manera autònoma.

Aquesta entrevista s'ha dut a terme al Casino Prado de Sitges per Elisabet Isasi-Isasmendi.

“Les entitats tenen futur perquè són llocs de trobada, però s’han de transformar. Ja no valen com ens les van donar i ara necessiten ajudes per seguir funcionant a escala associativa”

Som al Casino Prado. Amb quins records associats aquesta entitat?

Pensar en el Prado és –per a un nen de poble com jo– pensar en festa, en activitat cultural. Pensar també en els balls de tarda del diumenge, que es feien després del cine, enretirant les cadires... Sempre s’organitzaven històries! Els ateneus són grans punts de trobada.

Hi comparties moltes coses en aquest espai...?

I tant. Per exemple, aquí és on vaig veure per primera vegada la televisió! Posàvem cadires i ens reuníem moltíssimes persones aquí al voltant, era tot un espectacle! Les entitats –a diferència dels centres cívics– tenen aquest caliu. Eren punts de reunió, centres de negocis, tot plegat. Per a mi el Casino Prado va lligat a totes aquestes coses. Tota la família en som socis, jo encara pago la meva quota, és clar. I així és com s’ha mantingut... amb les quotes dels socis, els bingos, les sessions de cinema...

Tu has format part de la vocació artística i associativa de la gent de Sitges...

Sí, a Sitges hi ha com una gran capacitat d’organitzar coses: les festes majors, la verema, el Carnaval i “El

carrussel”... I aquesta empenta ve molt de les entitats i de la competència entre elles. Per exemple, jo he estat testimoni, des de sempre, de la competència entre el Casino Prado i el Retiro, entre el gall i la lira, que en són els símbols.

I aquesta competència entre entitats pot ser molt bona...

Clar, perquè pensar “a veure què farem aquest any” motiva molt la gent... Hi havia picabaralles pels carnivals, per veure qui feia millor teatre. A tots nivells. Fins i tot cada entitat tenia la seva pròpia orquestra: El Prado, l’Orquestra Mozart; i el Retiro, Los íberos del jazz... La rivalitat sempre ha funcionat com a gran motivadora. Però tot aquest ambient que descriu, per desgràcia, per una sèrie de circumstàncies o per falta de mires d’uns i altres –de l’administració pública, també–, s’ha perdut una mica. I la qüestió seria mantenir-ho...

Hi ha tradicions i festes populars que sí que es mantenen intactes... i revifem aquestes entitats.

El Carrussel, per exemple... que es fa al Casino Prado. Té quasi tants anys com La Cubana i molta gent que ha col·laborat amb nosaltres hi ha participat. O el Carnaval, que posa en marxa a tothom. Però abans eren festes temàtiques, que cada any es feien, passés el que passés. Fins i tot recordo que, en temps de Franco, hi havia un pregoner que anunciava la prohibició del Carnaval. Però el diumenge i dimarts –que són els dies forts aquí a Sitges– tothom sortia amb la cara tapada, molt ben disfressats... Hi havia enganys i embolics de faldilles... Després del ball i de la festa, la gent reia del que havia passat, del que s’havien dit uns i altres. Aquesta tradició del Carnaval sí que ha canviat molt. El d’ara –que té molta fama– no té res a veure amb el d’abans. Ara es busca l’exhibició, i el que més importa és el que ha costat el vestit.... Però s’ha perdut l’essència, que parla de deixar la teva personalitat, parla d’“emascarar-se”... De totes maneres és normal, el folklore és una cosa que evoluciona.

Parla’ns del teatre lligat a aquestes entitats i als teus inicis...

La meva activitat teatral, com la de tothom aquí a Sitges, comença al Patronat d’Acció Social Catòlica,

quan jo tenia set o vuit anys i quan “fer teatre” era fer *Els pastorets*. Aquesta entitat depenia de la parròquia de Sitges i organitzava diferents activitats. Entre elles el teatre, que com a espai se situava al carrer Sant Gaudenci de Sitges i avui en dia ja no existeix. Però el teatre que fèiem allà era el que li venia de gust al director. Recordo que assajàvem tres dies a la setmana després de sopar... i els assaigs podien durar mesos, de vegades un any sencer!

Però realment, per a una companyia teatral de Sitges, el gran salt era anar a fer teatre al Casino Prado. Això ja era com una posada de llarg, era la cúspide. Significava que allò que feies era “una cosa bona”.

I quina va ser la teva primera obra al Casino Prado?

Era una obra del Dickens que es deia *Bon Nadal, Mr. Scrooge* i jo hi feia el paper de Bob. Això era el 12 de gener de 1969, costava 60 pessetes la platea, 50 pessetes per als socis.

També s’hi feia Shakespeare... aquest tipus d’obres. Estàvem assajant un any o mig any per representar-les, i així anàvem fent, sense parar.

Però per muntar una companyia us calia alguna cosa més...

És clar. El naixement de la companyia es deu a la insistència i la voluntat d’un president que hi va haver aquí al Casino Prado, en Josep Mirabent i Magrans –que va

ser president entre 1970 i el 1975– i que sempre va donar suport el teatre. Ell volia, de fet, que hi hagués una companyia fixa. I un vespre ens va convocar a tots al voltant de la barra per aquest motiu. A mi, la Victòria Plana, el Carles Candel –que estava sortint amb la Mercè Comes–, la Carme Montornès –una de les Teresines–... Tot el grup que vivíem a Sitges... un grup d’amics. Ens ho va posar tot a l’abast i ens va proposar el nom de la companyia. Ens va dir: “A mi m’agradaria que li poséssiu Gall Groc (que és el símbol de l’ateneu)”. I així ho vam fer.

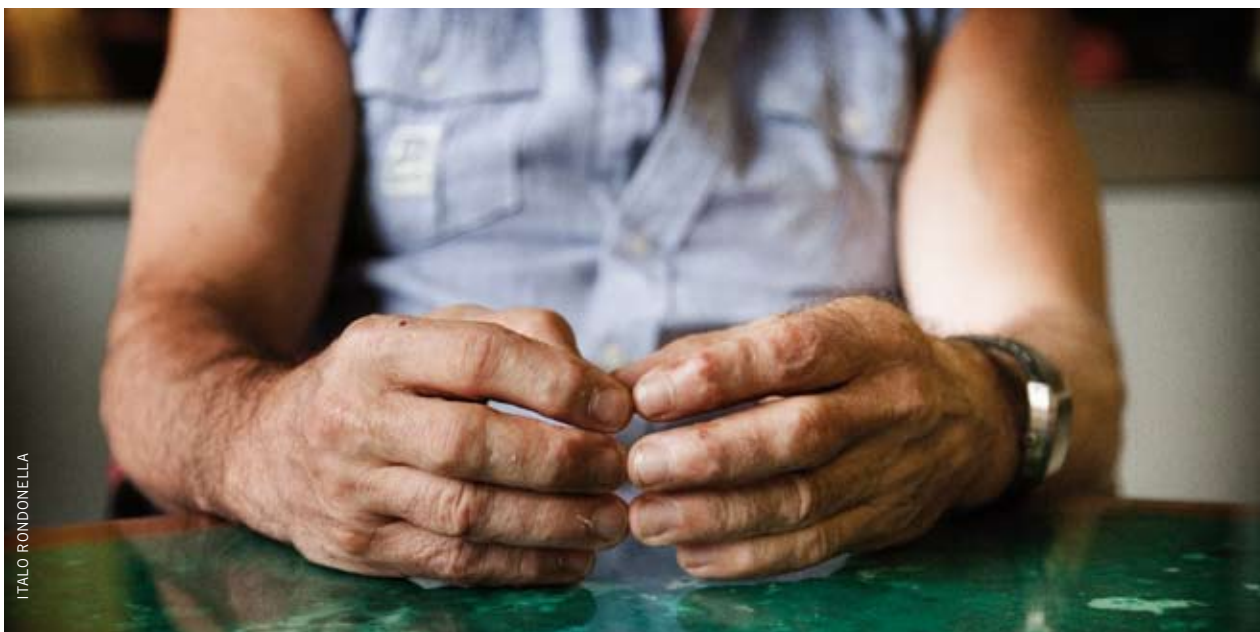
I aquestes van ser les bases de La Cubana...

I tant, podem dir que una preCubana va ser el Gall Groc, perquè ens van acollir des del Casino Prado, aquesta entitat ens van donar les bases. L’embrió es va formar aquí i més endavant ja vam derivar cap a una altra cosa... amb la Victòria Plana.

Com eren aquelles primeres actuacions de Gall Groc?

Hi havia, com ara, una associació de grups amateurs de Catalunya. Fèiem funcions per tot el territori català i són precisament aquests “bolos” que fan professió. Qui vulgui professionalitzar-se ha d’entendre que tot comença amb el teatre d’aficionats. Nosaltres, amb el Gall Groc, després que morís Franco, ens vam poder acollir a una iniciativa que es deia “Diades culturals” –de La Caixa– i actuàvem en poblacions de menys de 1.000 o 2.000 habitants. Cada poble escollia l’espectacle que volia i a nosaltres ens pagaven les despeses.

“Per potenciar el teatre, jo començaria per ajudar a tots els joves que estan assajant als garatges o als ateneus”

ITALO RONDONELLA

Potenciar la tradició de “fer teatre”

Jordi Milán sosté que a Catalunya, a diferència d'altres comunitats autònomes, sempre s'ha viscut molt el teatre de manera molt associativa. “Fins i tot als pobles petits hi ha teatre, encara que sigui un lloc on hi tinguin les gallines i les treguin per representar *Els Pastorets*. Per l'actor i director de La Cubana, el teatre “és una tradició burgesa que marca una manera de relacionar-nos”. “El teatre a Catalunya és una tradició tan forta, que la gent és més de *fer teatre* que d'*anar al teatre*, i s'ha comprovat que això genera riquesa, per això val la pena potenciar-ho”.

Era una gira de quatre rals però que ens va motivar per professionalitzar-nos. Més endavant, amb La Cubana homenatjaríem a aquestes companyies que, com nosaltres, muntaven i desmuntaven les obres, que anaven amunt i avall representant-les. I d'aquest teatre artesanal en sorgiria *Cómeme el coco negro*. Però si parlem dels inicis, fins i tot vam representar clàssics com *La cantant calba*, de Ionesco.

“L'embrió de La Cubana es va formar al Casino Prado i gràcies a l'empenta i la voluntat del president Josep Mirabent i Magrans que va proposar-nos de fundar la companyia Gall Groc”

Per professionalitzar-se fent teatre, la gent jove com ho té?

Ara la gent jove està molt més preparada que abans... i tenen il·lusió. Per exemple, veig que ara els joves munten obres al garatge del seu pare i fan una obra interessant, encara que estigui feta amb una beta i una espartdenya... Però el problema és que després allò no circula, no surt d'allà. I la gent se'n cansa...

Però creus que a Catalunya hi ha potencial teatral?

Moltíssim. A Catalunya de potencial teatral sempre n'hi ha hagut. I ara els joves tenen molta capacitat i disposició, estan més formats, però se'ls ha de motivar. Si no se'ls ajuda des de més amunt, és normal que perdin aquesta motivació inicial. És clar que també és lògic que no es motivin, perquè la gent de teatre no triomfa, triomfa qui surt per la tele.

De quina manera creus que es pot ajudar els joves aficionats al teatre?

Cal donar-los facilitats i condicions. I l'ajut no només ha de venir de les entitats, clar..., sinó que se'ls ha de donar una empenta des de les institucions, des de la Generalitat. I quan dic “ajuda” no parlo només de diners, sinó d'espais. Jo començaria per tots aquests joves que estan als garatges o als ateneus, fent teatre.

I els festivals, són una bona opció?

Tàrrega va néixer com una festa boja que va muntar Comediants. Ningú tenia un duro i tots dormíem amb matalassos a terra... Era una festa per a tothom, motivava molt la gent, era un punt de trobada entre la gent de teatre, els programadors. Ara aquest festival ha canviat completament. Un “teatrero” ja no hi té res a fer ara a Tàrrega, i un jove afeccionat tampoc. No hi ha condicions tècniques per fer els espectacles, està massa ple de gent...

Preveus un panorama complicat... però les entitats hi tenen molt a dir. Quin futur els pronostiques?

Les entitats van servir com a lloc on la gent es reunia. Quan encara sortíem tots a la fresca... a l'entitat s'hi anava a buscar l'entreteniment. Hi venies a divertir-te:

llegint –perquè sempre hi havia biblioteques–, jugant a escacs, anant al teatre... Ara cal veure com es reciclen aquestes entitats, com s'actualitzen, quines activitats generen. Ahir aquí al Casino Prado es va fer la nit de la Pubilla i van venir 400 persones.

Això demostra que a la gent li agrada trobar-se en aquestes entitats.

És clar, i per això tenen futur, però s'han de transformar... no valen com ens les van donar!

Les institucions han fet mal en aquest sentit i ara cal que donin ajudes perquè això no canviï, perquè segueixi funcionant a escala associativa. El sistema de les entitats va bé així –de manera autònoma–, però ara li falta ajuda. Per exemple, amb les infraestructures.

Amb la il·lusió de les entitats també es pot arribar molt lluny i La Cubana n'és un bon exemple.

Exacte, la base de La Cubana va ser un còctel on es van ajuntar la il·lusió, la bogeria, la intuïció... I això va començar amb el Gall Groc –sens dubte– i amb l'ajuda de l'entitat del Casino Prado. Una vegada tens l'espai on assajar i la motivació, la resta de coses arriben soles.

La vocació i la constància són importants.

Sí, jo després de tants anys em segueixo considerant un “teatrero” de soca-rel... i, com jo, penso que hi ha molts joves que estimen el teatre i tenen ganes de fer-ne. Per mi, el teatre és un mirall de la vida, i és precisament això, la vida mateixa. Per això no entrarà mai en crisi. Hi haurà crisi –com pot estar passant ara pels diners– i fins i tot la manera de rebre el teatre pot ser que canviï, però mentre existeixi l'ésser humà existirà el teatre perquè forma part de la vida.

Les claus de l'entrevista

Jordi Milán s'autodefineix com un “actor per vocació” i “director per obligació”. Però el cert és que porta 27 anys al capdavant d'una formació teatral d'èxit com La Cubana.

No és casual que aquest “teatrero” hagi nascut a Sitges, una població destacada des de sempre pel seu “art d'emascarar-se” amb el carnaval i per un fort text associatiu. Dues entitats són claus en la formació i els inicis de la carrera de Jordi Milán: una, el Patronat d'Acció Social Catòlica, que amb set anys el fa pujar als escenaris per representar *Els Pastorets*; i l'altra, el Casino

Prado, que vesteix de gala el teatre i dignifica la seva vocació amb la proposta de muntar una companyia fixa, el Gall Groc, “un embrió del que seria La Cubana”. Jordi Milán ens recorda que actualment, “el Patronat” ja no existeix i “el Prado”, com altres entitats, “necessita ajudes per seguir funcionant de manera autònoma”. L'entrevista amb en Jordi Milán és també un repàs a l'evolució i al valor d'aquestes entitats que, segons l'actor, han de buscar ara noves dreceres “per transformar-se”. Per ell i per la seva trajectòria, van ser aquell primer bressol, el que va acollir la seva vocació i els va motivar a professionalitzar-se. I és precisament aquest el reclam que fa ara per a la gent jove: “Cal proporcionar-los llocs on poder assajar, llocs on poder representar les seves creacions. La vàlua, la imaginació i les ganes, ja les tenen”.

El futur dels ateneus

Deia Charles Darwin que sobreviuen aquells que són capaços d'adaptar-se millor al seu entorn. Ja fa gairebé dos anys, a la cloenda del Congrés d'Ateneus de Catalunya, aquesta era la mateixa conclusió que professionals de diversos àmbits coincidien a augurar com a element necessari per a la supervivència dels ateneus.

Dir-ho és fàcil, però complir-ho potser no tant. La Federació d'Ateneus és conscient de les dificultats que implica aquesta adaptació i l'encaix d'entitats, que en molts casos conserven estructures centenàries, en la societat del segle XXI.

És per això que en aquesta edició de la revista *Ateneus* ens hem volgut apropar a alguns dels timoners d'aquesta adaptació fent nostra la visió d'un grup de joves directius ateneístics que treballen per a les seves entitats sense por a les incerteses del futur.

La presència d'aquests, i tants altres, joves és imprescindible avui a les juntes directives de les entitats si volem entendre la dinàmica del nostre temps i encaixar els ateneus en la societat de la globalització, la immediatesa i el coneixement compartit.

A la revista trobareu la visió d'aquests emprenedors que tenen molt clar quin ha de ser el futur dels seus ateneus i que aquest es construeix amb les formes del segle que els ha tocat viure, però fonamentant la seva acció en els valors que generació rere generació s'han transmès a les respectives entitats.

**Roger Santiago
i Casasses**

*Administrador
de Gestió
de Fundacions
i Associacions, SL*

Com afecta la modificació del Pla de comptabilitat a les entitats?

El Decret 125/2010, de 14 de setembre, de modificació del Pla de comptabilitat de les fundacions i les associacions subjectes a la legislació de la Generalitat de Catalunya, modifica en alguns aspectes la memòria econòmica de les entitats, segons la redacció de l'anterior decret 259/2008, pel qual s'aprova el Pla de comptabilitat de les fundacions i les associacions.

A QUI AFECTA?

Aquest decret afecta aquelles entitats que formulin i presentin el comptes anuals al Registre de Fundacions o al Registre d'Associacions. Dit d'una altra manera, totes les fundacions i associacions declarades d'"utilitat pública".

PER QUÈ S'HA MODIFICAT?

Una de les funcions del Protectorat és vetllar pel compliment de les obligacions legals i estatutàries de les fundacions, mitjançant la verificació dels comptes anuals. El Protectorat ha optat per modificar certs aspectes en la memòria ja que considerava insuficient la informació que rebia. Amb l'aplicació d'aquest Decret, el Protectorat podrà exercir la seva funció de garant del desenvolupament correcte del dret de fundació d'una manera més efectiva i eficient i, al mateix temps, possibilitarà que les persones que s'interessin pel funcionament de les entitats tinguin una visió més completa de les seves activitats. Es pretén millorar l'àmbit de transparència, ja que així se'n beneficien tant les fundacions com el conjunt de la societat.

LES MODIFICACIONS

Segons les característiques de l'entitat, haurà d'optar per un dels tres models de comptes anuals i, per tant, de memòria. Aquests tres models són la memòria normal, la memòria abreujada i la memòria simplificada. Els criteris de tria se centren en tres aspectes: l'import de l'actiu, l'import dels ingressos anuals i el nombre de treballadors.

Per tal de comentar les modificacions introduïdes en aquest decret, ens basarem en la memòria simplificada, que és la més utilitzada. Es podria dir que més que una modificació, el Protectorat ens demana més informació sobre certs aspectes que es detallen a continuació.

Primerament, el Protectorat modifica l'apartat 1 de la memòria (*Activitat de l'entitat*), que a partir d'ara ha de contenir:

- a. Descripció específica de les activitats desenvolupades durant l'exercici i la forma com es gestionen.
- b. Descripció específica dels ajuts atorgats, amb identificació concreta, en el cas de les persones jurídiques, dels receptors. Criteris i forma d'assegurar que satisfan l'interès general i que incorporen la perspectiva de gènere i de les dones en el seu atorgament.
- c. Identificació dels convenis de col·laboració subscrits amb altres entitats, indicant l'impacte monetari i els drets i obligacions que se'n deriven per a la fundació o l'associació, i concretant de quina manera el compliment de cada

conveni coadjuva al millor compliment de les finalitats fundacionals.

- d. Informació sobre les persones usuàries o beneficiàries de les activitats descrites, tot indicant els criteris utilitzats per a la seva selecció, desglossant la informació per sexes i detallant l'impacte diferenciat d'aquestes activitats sobre homes i dones. En el cas d'ajuts, cal informar de la publicitat de la seva convocatòria i del seu resultat.
- e. Informació sobre les accions dutes a terme per promoure condicions d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes durant l'any.

En segon lloc, el Protectorat modifica el punt 5 de la memòria (*immobilitzat material i intangible*), que queda així:

1. Anàlisi i justificació del moviment durant l'exercici de cada partida del balanç inclosa en aquests epígrafs i de les seves corresponents amortitzacions acumulades i correccions valoratives per deteriorament acumulades; indicant el següent:
 - a) Saldo inicial.
 - b) Entrades o dotacions, especificant les aportacions no dineràries, així com les que siguin degudes a ampliacions o millores, amb el detall dels immobilitzats concrets que han causat aquest increment i el mètode de valoració quan es derivin d'aportacions no dineràries.
 - c) Reversió de correccions valoratives per deteriorament.
 - d) Augments/disminucions per transferències o traspassos a altres partides; en particular a actius no corrents mantinguts per a la venda.
 - e) Sortides, baixes o reduccions, amb el detall dels immobilitzats concrets que han causat aquest decrement.
 - f) Correccions valoratives per deteriorament, diferenciant les reconegudes en l'exercici de les acumulades.

g) Amortitzacions, diferenciant les reconegudes en l'exercici de les acumulades.

h) Saldo final.

2. Informació sobre les característiques de l'immobilitzat material i intangible, que no ha estat afectat directament per les activitats. Cal indicar-ne el valor comptable, l'amortització i les correccions valoratives per deteriorament acumulades.

En tercer lloc, el Protectorat modifica el punt 12 de la memòria (*Subvencions, donacions i llegats*), que ha d'informar sobre:

1. L'import i les característiques de les subvencions, donacions i llegats rebuts que figuren en el balanç, així com els reflectits en el compte de resultats, amb distinció dels vinculats directament amb les activitats de l'entitat i dels rebuts amb caràcter de capital.
2. Anàlisi del moviment de les partides del balanç corresponent, amb indicació del saldo inicial i final com també dels augments i les disminucions. En particular s'ha d'informar sobre els imports rebuts i, si s'escau, tornats.
3. Informació sobre l'origen de les subvencions, donacions i llegats, amb especificació de si es reben del sector públic o del privat, i indicació, pel que fa a les primeres, de quin ens les concedeix i de si l'atorgant és la Generalitat de Catalunya o es tracta d'altres administracions públiques. En el cas que l'entitat atorgant sigui la Generalitat de Catalunya, cal concretar quin ha estat el departament o organisme vinculat que ha atorgat la subvenció o ajut. Si prové d'una altra administració pública, cal especificar l'ens concret atorgant. En qualsevol cas, cal especificar la finalitat per la qual ha estat rebuda o acceptada la subvenció, donació o llegat.
4. Informació sobre el compliment o no

de les condicions associades a les subvencions, donacions i llegats.

5. Detall dels béns o les activitats, segons pertoqui, finançats amb les subvencions, donacions i llegats.

Per últim, es modifica el punt 15 de la memòria (*Aplicació d'elements patrimonials i d'ingressos a finalitats estatutàries*) de la següent manera:

1. Informació sobre els actius corrents i no corrents que estan directament vinculats al compliment de les finalitats estatutàries. Cal concretar si són o no són de la dotació fundacional o del fons social, i detallar-ne els elements més significatius (valor comptable, vida útil, amortització acumulada, deterioraments). Així mateix, s'ha d'especificar l'activitat que s'hi desenvolupa. Informació sobre els beneficis o les pèrdues generats de l'alienació de béns i drets de l'entitat i sobre la reinversió de la totalitat del producte obtingut.
2. Càlcul pel qual es determina si s'ha destinat a les finalitats estatutàries el percentatge legalment establert. Quan escaigui, presentació d'un pla aprovat per l'òrgan de govern per aplicar els recursos pendents de destinar. Quan escaigui, estat de compliment del pla aprovat per l'òrgan de govern en exercicis anteriors per aplicar els recursos pendents de compliment de les obligacions establertes en la legislació vigent.
3. Explicació detallada de les partides més significatives que l'entitat identifica amb el compliment directe de les finalitats.

Per tant, les fundacions i les associacions declarades d'"utilitat pública", hauran d'introduir aquests canvis en la memòria econòmica, donant, així, molta més informació al Protectorat, ja que volen garantir la transparència, més encara si són destinatàries de subvencions públiques.

El finançament, altra vegada

A la passada reunió de la Junta Directiva de la FAC, el tema estrella va ser una vegada més les finances de la federació. Ja fa temps que les entitats sense ànim de lucre ho passem malament a l'hora de fer quadrar els comptes. El més preocupant, però, és que normalment aquests problemes no són culpa de la mala gestió de les juntes directives de les entitats, és més, jo diria que gràcies a aquesta gestió el problema econòmic no ha acabat amb moltes d'aquestes associacions.

Hi ha molts factors que causen aquest problema que ja comença a ser endèmic. Evidentment que l'arribada de la crisi ho ha agreujat, però ja es preveia que avui per avui les entitats per poder sobreviure hem de recórrer massa sovint a la subvenció. I que aquest model podria entrar en crisi i crear un gran problema de difícil solució.

El pla de caixes, una bona solució fins ara, està fent els últims cops de cua. Ha reduït considerablement les aportacions i sembla que pot acabar desapareixent. Esperem que la perícia dels polítics de torn aconseguixin evitar-ho.

Cal un canvi substancial en el sistema de subvencions, no pot ser que d'un pressupost qualsevol es rebí una subvenció del 10% i això obligui a justificar el 100% d'aquest pressupost, sota amenaça de perdre fins i tot aquest petit percentatge que han concedit.

Hi ha una llei que així ho dictamina, diuen. Bé doncs, cal canviar aquesta llei. Evidentment que hi ha d'haver un control del que es fa amb diner públic, no volem més Millets a les nostres associacions, cal exigir justificació del que es dóna i que se'n faci un bon ús, però no es pot exigir que es gastin uns diners que no s'han donat.

Aquesta exigència, ara mateix és la causa de molts dels problemes econòmics de les associacions. Hem

estat obligats a complir amb els nostres pressupostos inicials per poder justificar el cobrament de les subvencions, hem hagut de fer les despeses sense tenir els diners i a més, per acabar d'adobar-ho, el cobrament es retarda fins a terminis escandalosos, deixant les associacions amb un problema greu de tresoreria, que fa perillar la seva supervivència. És l'hora de despertar la imaginació i cercar noves maneres de finançar-nos. Alguns ja ho comencen a fer, i cal que exportin aquestes idees per tal que tots en puguem participar.

La cultura que protegim, conservem i divulguem des del Ateneus no pot ser gratuïta, ni per a l'administració, ni per a la societat, ni per als socis de l'entitat, i així ho hem d'entendre. Calen noves eines per poder treballar tranquils sense dependre de la subvenció, la qual cosa representa, sovint, estar sotmès als gustos del partit de torn. Evidentment això passa per una legislació que ens ajudi a ser més autosuficients.

Ens cal una llei de mecenatge com la dels altres països europeus i, sobretot, cal que la cultura popular deixi de ser el vagó de cua de les nostres administracions.

Pere-Joan Pujol,
president de la Federació d'Ateneus

“La cultura que protegim, conservem i divulguem des dels Ateneus no pot ser gratuïta, ni per a l'administració, ni per a la societat, ni per als socis de l'entitat”

La Cultura de la Dona a la Societat La Principal

El coneixement del passat històric dels nostres ateneus aporta al cronista local materials molt interessants per a l'anàlisi sociològica. N'és un bon exemple l'empenya cultural que s'articula a Vilafranca del Penedès a partir de 1931 amb la proclamació de la II República.

La Societat La Principal vilafranquina visqué des de 1927 i fins a final dels anys trenta una de les etapes més brillants en l'àmbit cultural: va acollir xerrades, concerts, cursos, documentals i, finalment, una secció dedicada a la promoció de la cultura femenina, que fou coneguda com la Cultura de la Dona i que va començar a manifestar-se l'abril del 1930.

El 22 d'abril de 1931 el Dr. Estalella va fer una conferència sobre el concepte del Penedès i aquell estiu es van fer cursos de tall i confecció. Entre les activitats adreçades al públic femení destaquen les classes de gramàtica catalana, d'anglès, d'aritmètica, d'higiene i economia domèstica, de primers auxilis, de conversa francesa, d'educació musical, de cuina, de medicina, i fins i tot, la constitució d'un conjunt vocal femení. El 1932 aquesta secció comptava amb 286 associades i una biblioteca de 340 volums.

Les activitats es van mantenir com a mínim fins al 1936 i tot i que el 1939 la represa va ser impossible, la labor d'aquells anys va deixar una petjada inesborrable en la vida d'una colla de generacions de vilafranquines.

Joan Solé i Bordes
Cronista de la història local de Vilafranca

Ateneus: passat, present i futur

Els ateneus, molts d'ells amb més de 150 anys d'història, han estat, són i sens dubte seran el motor de la vida social, cultural i fins i tot política del nostre país, malgrat la proliferació –sobretot a Barcelona– de centres cívics públics finançats per l'ajuntament. Això no impedeix, però, que els nostres centres continuïn la tasca de difondre la cultura catalana, d'organitzar activitats a partir de voluntaris desinteressats, de generar il·lusions amb activitats creatives i, sobretot, de vetllar per la conservació d'un patrimoni cultural important com els teatres i les grans sales polivalents d'activitats.

Als nostres teatres han començat a créixer molts dels actors més importants del país. A l'entorn dels grups de teatre amateurs, de les representacions de pastorets, passions, etc. s'ha desvetllat l'interès per ser actor, pallasso, mag, cantant, músic o dansaire.

Igualment, els nostres centres ha preservat i difós la cultura catalana. Molts acollim esbarts, orfeons i corals, grallers, castellers, entre altres manifestacions culturals. I tot això sense cap afany de lucre, sinó de forma discreta, anònima i quotidiana.

La implicació familiar és un dels pilars dels nostres centres: al Centre Parroquial Sant Vicenç de Sarrià, per exemple, moltes seccions són integrades per persones de fins a 3 generacions, fet que n'assegura el relleu. Un altre punt fort important és la cohesió social: l'afany de renovació, el gust per mantenir el patrimoni cultural, altres actituds com el respecte, la solidaritat, la responsabilitat, la col·laboració desinteressada... es van transmetent de grans a petits, juntament amb la il·lusió per continuar una tasca iniciada pels besavis.

Els ateneus representen, en definitiva, una opció per un temps de lleure formatiu, no individual sinó sempre en col·lectivitat, una actitud positiva per millorar la realitat i un compromís que esperona l'esperit de treball, la sensibilitat, la projecció personal i la construcció d'un projecte comú. No obstant aquests punts forts, hem d'assegurar que l'oferta s'adequa als reptes del segle XXI garantint qualitat, originalitat i innovació en les nostres activitats.

Montserrat Morera i Isern
Presidenta del Centre Parroquial
de Sant Vicenç de Sarrià

Com ha de ser la participació dels joves a les entitats?

Una de les fites de molts ateneus de casa nostra és la renovació: la incorporació de generacions més joves al motor de les entitats. Hem preguntat a tres ateneus què poden aportar les noves generacions en aquest procés i aquests han estat els seus punts de vista.

MARTA ESPONA

Membre de la Junta Directiva de la Joventut Catòlica de Molins de Rei

Des de fa poc més de dos anys, una nova Junta ha agafat el relleu de l'entitat i molt a poc a poc hem intentat fer un petit canvi de rumb, sense que perdin els trets que la identifiquen. La Junta actual està formada per una generació que fa de pont entre les generacions més grans i les més joves. Així, es van incorporant noves idees i l'entitat es va obrint a un públic més heterogeni, sense perdre les arrels, però incorporant-hi els canvis d'actualitat.

La nova Junta es va adonar que calia obrir La Peni, tot recuperant l'espai de reunió i creació que havia tingut durant molts anys i, per aconseguir-ho, hem dut a terme tres estratègies: oferir les infraestructures de la casa perquè altres entitats sense local s'hi puguin acollir i, a canvi, organitzin actes; organitzar activitats diverses per atraure un públic més heterogeni del que venia fins ara, i, per últim, obrir el bar-cafeteria adjunt al nostre edifici.

La renovació de l'entitat no es pot fer sense que hi entri gent jove, tant als òrgans de gestió com de públic i associats. Per això la nostra programació ha inclòs concerts de música, roda d'espectacles teatrals, cicle de cinema a la fresca...

Esperem que aquestes primeres passes cap a la renovació comencin a donar els seus fruits ben aviat.

ROGER SALVADÓ

Membre de la Junta Directiva dels Lluïsos de Gràcia de Barcelona

Cada persona podria entendre el concepte "implicació" de diferents maneres. En el meu cas, per exemple, el relacionaria amb la capacitat d'una persona a comprometre's i assumir responsabilitats.

Si ens fixem en les activitats que es poden dur a terme en un ateneu, observarem que gran part d'aquestes estan dirigides a joves, gestionades per joves i, en alguns casos, creades per joves. Per tant, veiem que el paper dels joves, així com la seva implicació, són molt importants per al funcionament de l'entitat.

Molta gent podria pensar, per tant, que aquesta implicació ja és suficient: mentre els joves participin, col·laborin i interactuïn amb l'entitat, la continuïtat està assegurada. Tanmateix, jo no hi estic d'acord.

Actualment, amb la proliferació de les noves tecnologies, han aparegut alternatives a l'oci i al temps lliure. Per tant, ara més que mai és quan els joves han de fer sentir la seva veu, han de donar la seva opinió i expressar les seves inquietuds. Això requereix que, des dels ateneus, es donin facilitats perquè els joves puguin dur a terme les activitats i, per tal que puguin expressar les seves opinions, es creïn eines de comunicació fluides. D'aquesta manera s'assegura de veritat una continuïtat, un relleu.

JOAN BRUNET

President de l'Ateneu Vall de Llémna de Cartellà

L'Ateneu de la Vall de Llémna acaba de complir tot just 20 anys i això ens defineix com a una entitat prou jove, amb socis de totes les edats.

El col·lectiu de joves que van formar part dels nens del casal d'estiu, va anar canviant de rol: fent-se, més endavant, premonitors i convertint-se, després, en monitors. Aquesta ha estat una de les vies que ha permès que els joves se sentin part de l'entitat. Aquest camí els ha dut a participar d'algunes de les activitats que s'organitzen i, sobretot, a fer ús dels espais de la seu de l'entitat, tant per a les seves trobades com per als actes que organitzen ells mateixos.

En la renovació de la darrera junta ja es va plantejar que alguns formessin part d'aquest òrgan. I ha acabat sent una experiència interessant, ja que ha permès que aquests aportin idees i participin de les decisions que afecten l'entitat. Els joves, però, també es fan grans i els apareixen altres responsabilitats i interessos que els allunyen de la participació. El repte rau a mantenir el vincle i a comptar amb ells en les activitats que es van programant.

L'ideari de l'Ateneu és ampli i ha d'encabir múltiples iniciatives de les diferents generacions, sense oblidar la necessitat de facilitar l'apropament de nous joves.

CINEMA DE VALORS ALS LLUÏSOS D'HORTA

El cinema ens pot fer reflexionar sobre la vida i la mort, les relacions personals, la justícia, la solidaritat o la llibertat. Per promoure aquests i altres valors, els Lluïsos d'Horta organitzen la VII Setmana de Cinema Espiritual. Una proposta que vol potenciar entre els joves el cinema com a canalitzador de missatges espirituals i despertar els debats de sempre, els interrogants més antics, a través d'una programació de pel·lícules modernes de tots els gèneres.

Què tenen en comú el Nelson Mandela de la pel·lícula *Invictus* amb un director d'orquestra –*El concierto*– o un diputat del Parlament britànic –*Amazing Grace*– amb *Oscar*, un nen amb leucèmia? Tots ells mostren una voluntat i uns principis de ferro en circumstàncies que els són adverses.

Per això el lema de la VII Setmana de Cinema Espiritual, celebrada aquest passat novembre als Lluïsos d'Horta, és “Fermes en la fe” i “Totes les pel·lícules projectades recalquen la motivació religiosa o cristiana i com els patiments i les proves, es converteixen en una ocasió per viure fermes en la fe”, comenta el director de la mostra Peio Sánchez.

EL POTENCIAL EDUCATIU DEL CINEMA

La selecció dels llargmetratges es duu a terme a partir de les estrenes de l'any passat i en diàleg amb educadors, perquè les escoles són el principal públic de la mostra cinematogràfica. Segons els organitzadors de la VII Setmana de Cinema Espiritual, “l'educació necessàriament ha d'entrar des de la competència comunicativa i digital en aquest món expressiu”.

Entre els títols d'enguany dedicats als joves, s'han programat pel·lícules com *Invictus*, *Amazing Grace*, *The Blind Side*, *El concierto*, *Carta a Dios* i *Planet 51*. Després de les projeccions, es lliuren guies didàctiques que permeten continuar els debats a l'aula.

Però des dels Lluïsos d'Horta es consolida també la Mostra de Cinema Espiritual, que té lloc també al mes de novembre i s'adreça a tots els públics amb les estrenes d'aquest tipus de cinema de valors. Una aposta clara, doncs, per “ampliar cada vegada més l'oferta, perquè aquest cinema alimenta una dimensió personal que cada vegada planteja més necessitats: l'aprofundiment espiritual”. De fet, la Setmana de Cinema Espiritual ja se celebra a 55 ciutats de l'Estat espanyol, i també ha arribat a països com Itàlia i França.

Assistents al Cicle de Cinema

Invictus, de C. Eastwood

Planet 51, de J. Blanco, J. Abad i M. Martínez

EL TEATRE DE BROADWAY BATEGA A MOLINS DE REI

Mai ningú hauria dit que el teatre musical dels escenaris de Broadway ens quedava tan a prop. Però qui ha vist actuar la companyia La Filagarsa sap que a Molins de Rei aquest gènere és ben viu. Fundada l'any 1988 gràcies a l'entusiasme d'uns professors de l'escola de formació professional Sagrat Cor de Sant Vicenç dels Horts, la companyia segueix actualment amb la gira catalana de la seva nova obra musical *Besa'm Kate*, amb melodies de Cole Porter i versos de Shakespeare.

Kiss me, Kate es va estrenar el 1948 al teatre New Century de Broadway i va batre el rècord de permanència amb més de 1.000 funcions. Actualment també està de gira, però per Catalunya i amb la companyia La Filagarsa –actuen a Palafròls el desembre, el gener a Sant Feliu de Guíxols i Sant Vicenç dels Horts...– que té com a objectiu apropar els musicals de gran èxit al públic català i amb el nostre idioma.

Al llarg dels seus 22 anys de trajectòria, La Filagarsa ha representat comèdies, clàssics, drames, cabarets, monòlegs... però s'ha especialitzat en el gènere musical, pel qual ha obtingut nombrosos premis. Ha triomfat amb *Jesucristo Superstar* (1989), *Frankenstein*, el 2008 amb la versió del *Fantasma de l'òpera* o més endavant, amb *Sweeney Todd*, entre d'altres.

El director de la companyia, Ermenegild Siñol, explica que les claus del seu èxit són “el treball i l'esforç diari”. “Cada espectacle que produïm el mimem fins al darrer detall. Ens agrada ser molt perfeccionistes amb el que fem”, assegura.

EL MUSICAL, UN GÈNERE CAR

El gènere que La Filagarsa ha triat portar en escena no és fàcil: “fer un musical requereix molts esforços i molts recursos. La Filagarsa assaja quatre dies per setmana durant nou mesos per poder aixecar un musical. A nivell econòmic patim molt, perquè costa molt trobar finançament. El 90% dels pressupostos surten de quotes que paguen tots els integrants, dels taquillatges, dels bolos, de llogar el nostre material i d'alguna subvenció q de tant en tant ens arriba”, reconeix el director de la companyia, Ermenegild Siñol.

La Filagarsa compta amb el suport del Foment Cultural i Artístic de Molins de Rei i l'Ajuntament de la vila i es nodreix, sobretot, de la passió que hi posen els 16 actors: “Som uns enamorats d'aquest gènere. Ens encanta ballar, cantar i actuar. Si el públic i els teatres queden satisfets pel nostre treball, segur que de cara a futurs projectes tenim les portes obertes a tornar-hi.”

Un instant de la interpretació de La Filagarsa

Un ball de l'obra *Kiss me, Kate*

Una escena àlgida del musical

Una desena d'actors de la companyia

1

Suar la samarreta

Travessar prats i muntanyes per les sendes, córrer, escalar, grimpar, nedar, fer barranquisme, ballar, jugar un partit de futbol o de bàsquet, enfilarse a una barca i baixar pel riu, posar-se els esquís quan és temps de neu... Fer esport té un gran ventall de facetes, moltes de les quals es poden dur a la pràctica des dels ateneus. A continuació us oferim un tast d'algunes de les activitats esportives més habituals.

- 1 Ateneu Vall Llèmena (Cartellà)
- 2 Ateneu Vall Llèmena (Cartellà)
- 3 Societat Cultural i Recreativa La Unió (Mas Rampinyo)
- 4 Centre Parroquial de Sant Vicenç de Sarrià (Barcelona)
- 5 Societat Cultural i Recreativa La Unió (Mas Rampinyo)
- 6 Centre Parroquial de Sant Vicenç de Sarrià (Barcelona)

2

3

4

5

6

Taula rodona: els joves i els ateneus

Participants: Roger Salvador, Marc Vilalta i Òscar Giménez, dels Lluïsos de Gràcia; Josep Joan Aullón, membre de la junta de La Margaridoia, de Santa Margarida i els Monjos; Jaume Pieres, màxim responsable del Centre Democràtic i Progressista, de Caldes de Montbui; Miquel Àngel Garcia, president de la junta del Casal Societat La Principal, de Vilafranca del Penedès, i Salvador Casals, gerent d'aquesta última entitat i vicepresident de la FAC. Terrassa, 16 d'octubre.

Text: Vicenç Rabadán / Fotografies: Toni Galitó

En l'entrevista central del primer número de la revista *Ateneus*, el sociòleg Lluís Sáez afirmava que si es trenca amb les generacions més joves, l'Ateneu està ferit de mort. Combregueu amb aquesta afirmació tan draconiana?

Jaume Pieres: Jo diria que no és tan així. Sota el títol d'ateneu pot ser cert que passi això, però no podem oblidar que els joves s'organitzen d'altres formes que poden ser tan polifacètiques com els ateneus. Aquí entràriem en els discursos que potser fem, que estan estancats en el temps i que no coincideixen amb els joves.

Miquel Àngel Garcia: Crec que la clau per evitar aquest risc és encabir els joves dins dels nostres ateneus, que vagin creixent dins l'entitat, construint un futur.

Marc Vilalta: No estic del tot d'acord amb això. Una cosa és que els joves s'organitzin en altres llocs, però dins dels mateixos ateneus cal que hi hagi un cert relleu, sense el qual el seu futur és complicat. Hi ha una competència brutal des de l'oci i cal fer una proposta molt atractiva pels joves.

Lluís Sáez parlava de la crisi de la participació en una societat molt basada en la imatge, en l'individualisme i el consumisme. Creieu que això, efectivament, afecta més els ateneus o és un problema general?

Òscar Giménez: Crec que és un problema molt general. Els factors esmentats fan que minvi la participació, però això es pot interpretar com un cicle. No podem dir que s'ha acabat. Simplement, cal trobar una alternativa per poder funcionar en aquest context.

Salvador Casals: Si l'ateneu no sap com encaixar activitats de joves dins de casa

seva, està mort perquè no hi haurà relleu ni futur. Si no trobem la manera que els joves trobin el seu espai i puguin seguir amb una certa transmissió de valors... és probable que les entitats tinguem greus problemes.

Marc Vilalta: Per aconseguir això, els joves s'han de sentir valorats i amb poder de decisió. Més d'un cop s'ha comès l'error de valorar poc els joves i no s'ha facilitat que puguin decidir en allò que és l'ateneu en conjunt. Potser no s'han involucrat tant 'perquè no s'han vist amb capacitat de participar en la vida diària dels ateneus.

Miquel Àngel Garcia: I cal que s'entengui que això no és només un acte de generositat des del mateix ateneu: es tracta d'unir-se tots i tirar endavant l'entitat conjuntament.

El que acabeu d'exposar connecta molt amb un altre factor destacat pel sociòleg Lluís Sáez, que és que els joves solen ser molt autogestionaris, reticents a les pautes fixades des de dalt. No sé si això és una imatge tòpica o és contrastable, però... els ateneus són capaços de modificar formes rígides de decisió i fer més participats als joves de l'ateneu en conjunt?

JP: A vegades, el problema dels ateneus és no entendre que no es tracta d'atorgar una quota, sinó que els joves s'aproximin fent el seu ateneu, i les juntes ens acostumem que el seu no serà el nostre. No hauríem de parcel·lar tant, creant activitats per als joves. Si no fas aquesta separació és quan pots treballar. Sobre l'autogestió, fa 150 anys que els ateneus ens autogestionem, sense fer-ne exhibició. Per exemple, el fenomen okupa es relaciona amb l'autogestió, però l'ateneu que té el seu edifici, paga els seus impostos i decideix què en fa, també està autogestionant-se. Compte amb les etiquetes, sobretot quan parlem dels joves. Pel que fa a la participació, sóc molt optimista:

la gent participa, però no amb les formes habituals. No sé si la societat postindustrial ha potenciat una participació més lliure, menys organitzada, més puntual...

**El repte,
per a Casals,
és atreure el públic
jove als ateneus
i no només als
centres cívics**

MAG: Ara, amb els mitjans que hi ha, es pot participar més. Estem en una cruïlla, però si sabem gestionar la voluntat i l'espontaneïtat de la gent, podem fer que joves, dones, gent gran... es puguin integrar en decisions més conjuntes.

JP: Un exemple molt clar d'això és que les juntes dels ateneus de final del segle XIX es preocupaven molt per tenir un cafè. Avui, el cafè és el Facebook o les xarxes socials...

Parlant de les tecnologies de la informació i la comunicació, recordo una intervenció de Pep Montes parlant de la renovació de l'Ateneu Barcelonès i dient que apostar per estar a la xarxa per ser-hi no és la solució, que se n'havia de tenir molt clar l'objectiu.

SC: No creieu que la diferència entre un centre cívic i un ateneu és que en aquest hi ha punts de trobada on la gent fa activitats, es troba cara a cara... i no virtualment?

MAG: Això potser hauria de ser compatible, complementar els contactes virtuals amb les trobades personals.

JP: Això ens diferenciarà d'un centre cívic que simplement programa una sèrie d'aulas. L'espai comunitari serà més important que abans justament en el context de les xarxes socials, que no poden suplir el contacte personal.

Roger Salvador: Si no t'adaptes a l'ús de les tecnologies, et quedes enrere. És clar que no serem entitats que estem a l'última, però són eines bàsiques per arribar als socis. Cal aprofitar tots els mitjans.

OG: És una eina més, però no hem de basar ara tots els esforços en això. És l'espai físic que compartim el que realment fa que funcioni l'ateneu. La dinàmica a Lluïsos es basa en la retroalimentació a partir de gent que hi va des de petit i que han crescut allà. El planter està bastant assegurat.

RS: El que faltaria a Lluïsos, potser, és el punt de trobada. Hi ha un nombre d'activitats tan gran que, per a cadascú, el seu ateneu és el seu local concret. El concepte de "som Lluïsos" és el més complicat.

MAG: Això també ens passa a nosaltres: cadascú s'interessa per la seva activitat concreta... I a les juntes, els joves hi són, però el més difícil és que facin el pas i s'impliquin en la gestió de l'entitat sencera.

JP: Un problema és que ens hem acostumat a consumir cultura en això que van inventar els francesos i que es diu centre cívic. Tot i que està bé, el discurs més global i humanista és el de l'associacionisme. A Caldes no s'ha trencat amb les etiquetes de la vella guàrdia, o dels joves... Com trenques aquestes dinàmiques?

SC: Avui, un ateneu ho té difícil si no crea aquests productes de consum, que són necessaris per sobreviure. Tot va lligar a la quota, la qüestió econòmica. No creieu

que, en part, molts ateneus es veuen obligats a fer això per necessitat econòmica?

JP: Però no ens hem de quedar només amb el producte. Els ateneus han d'entendre les activitats com eines de transmissió de valors, han de fer alguna cosa més que programar.

Potser l'entorn social fa que, ara, aquells elements de transmissió de valors siguin molt més diversos i l'ateneu estigui perdent una mica la ubicació? Abans transmetien valors la família, l'Església, l'escola, l'ateneu també... Ara, els valors són als mitjans de comunicació...

JP: Aquest és un dels reptes. Igual que la família, quan el moviment ateneístic es va desenvolupar en el seu moment, la gent s'apuntava a fer activitats que ara semblen pura militància. Hem de fer l'esforç perquè se'ns reconegui com a transmissors de valors, com un més dins la complexitat actual.

Ha sortit el tema de la divulgació d'allò que feu. En aquest món globalitzat, sovint no sabem allò que es fa al costat de casa. Us plantegeu polítiques de comunicació que siguin efectives, anant als instituts i a les escoles?

Josep Joan Aullón: Des de la nostra entitat anem a escola i l'institut perquè ens coneguin. Hem d'afrontar que la gent marxa a poblacions veïnes més grans, com Vilafranca o el Vendrell, amb més oferta. Per això, expliquem als alumnes dels centres allò que fem. Hi ha molta competència amb els centres cívics, que fan activitats de franc.

MAG: Van sortint competidors, i encara més amb la crisi. I s'han d'afegir ara les associacions de pares i mares (AMPA), que fan coses que fem nosaltres. El repte és com ens integrem amb ells per col·laborar-hi...

Vilalta afirma que més d'un cop s'ha comès l'error de valorar poc els joves i no s'ha facilitat que puguin decidir en allò que és l'ateneu en conjunt

SC: Amb les AMPA, a més, tenim l'inconvenient de lluitar contra un model familiar i social que no ajuda els ateneus. Abans, algú de la família portava el nen a fer l'activitat, però ara és més còmode que la faci al centre escolar. La finestra que hem trobat a Vilafranca és la competència entre les diverses AMPA. Fins fa dos anys es tractava de fer moltes activitats, però moltes escoles es volen diferenciar i millorar, i és quan et necessiten perquè t'has especialitzat.

JP: A sobre, cal tenir en compte que als ateneus ja ens agradaria tenir el finançament de les AMPA o dels grups esportius. La importància d'aquestes associacions s'ha de reconèixer pel seu treball de base, però és una cosa que també fem nosaltres... Els principis fundacionals són similars.

Què en penseu, com a joves i/o responsables d'ateneus de les anomenades polítiques de joventut, tot i que a molts ajuntaments no en fan res o tenen un manual tècnic de la Diputació amagat a un calaix? És possible oferir espais on els joves s'autoorganitzin?

SC: Hi ha una certa concepció que té el jove com una mena de deficient fins als 30 anys, i

l'has d'acompanyar a tot arreu. Això és etiquetar els joves, posar-los en una vitrina i plantejar què hi podem fer perquè no molestin.

JP: Classificar i separar les persones és una collonada. No han funcionat els consells de joventut, ni cap consell municipal, perquè en el moment de decidir sobre els pressupostos això ja no es discuteix. Això també ha passat amb comissions de cultura o de festa major que, com a molt, discuteixen sobre un cartell. En el nostre cas, tot i que això no es limita a Caldes, un col·lectiu de joves universitaris estudiants de sociologia estan generant el pla de participació interna de l'entitat, que no és el típic manual teòric pagat per l'administració.

Volia plantejar-vos també la qüestió dels nousvinguts. Al congrés dels ateneus es va posar èmfasi a potenciar la incorporació de joves però també d'immigrants...

SC: Crec que és el mateix que amb els joves: estàs obert a tothom, no tanques la porta a ningú...

Però en aquest cas els marcs culturals són diferents en molts casos, amb models familiars i de grup diversos... Potser és més difícil integrar-los?

SC: És que ja els vam integrar. Tot el flux migratori dels anys cinquanta i seixanta ja es va absorbir als ateneus. No hi ha cap política específica d'immigració, ni se'ls classifica, ni es fan coses diferents en funció de l'origen. Fa dècades que integrem sense polítiques ni dissenys, artificis que no funcionen. El que no vol dir que no hi hagi beques i ajudes per a casos concrets.

RS: Una altra cosa és fer activitats perquè hi vinguin. No es tanquen portes, però si ho vols potenciar, pots crear dinàmiques d'intercanvi, que proposin activitats concretes...

Segons Salvador, els ateneus no estaran a l'última en tecnologies, però admet que són eines bàsiques per arribar a la gent

JP: A mi no em preocupa tant que vingui l'immigrant a l'ateneu com que l'immigrant generi el seu propi model d'associacionisme. Potser és un discurs "bonista", que ara està de moda el terme, però potenciar que creïn el seu model de relacions ho estem potenciant des de fa molts anys.

Potser caldria canviar el concepte d'integració pel d'interculturalitat, en què els ateneus poden jugar un paper que difícilment pot assumir l'administració.

Es podria treballar per la interculturalitat i no només per la multiculturalitat.

JP: En l'exemple de l'equip de rugbi a Caldes, s'ha acabat apuntant tot el col·lectiu argentí del Vallès Oriental, que tenen les seves necessitats i prioritats, que no passen per fer teatre, per exemple.

SC: Crec que el nostre paper ha de ser, sobretot, ser forts a dins de l'entitat. Fer que la persona d'un altre origen, es trobi a gust, que no se senti marginada o desplaçada.

SC: Fixa't que la classificació de joves, nousvinguts... és molt d'administració, i fa temps que intento trencar aquest discurs. Per exemple, a Caldes fem teatre per a iaies, que pot semblar un estigma... Però la població catalana s'està envellint a marxes forçades, i per tant no és dolent fer teatre per a aquesta gent. En el tema de la immigració podem programar activitats o podem ajudar que ells en generin, que és millor, però no podem seguir treballant amb les mateixes etiquetes de segmentació de sectors de població.

Un altre punt a debatre és el de la professionalització dels ateneus. Com veieu aquesta combinació entre professionalitat i la necessitat de mantenir i potenciar el voluntariat?

JP: La professionalització és una eina més per poder fer millor allò que decideix l'assemblea de l'entitat. Sempre hem tingut algú que porta la cafeteria... i això seria una escala més en una dinàmica que és molt natural.

MAG: Has de prioritzar que l'ateneu funcioni. Si tens un volum d'activitats i de funcionament, hi ha d'haver algú que s'hi dediqui com a mínim 8 hores.

OG: Però hi ha diferència entre les qüestions més administratives, en què és més normal que hi hagi algun professional, i les activitats en si. Evidentment, una entitat que genera moltes activitats no es pot mantenir només amb voluntarisme.

SC: Hi ha entitats dins la federació que no conceben fer activitats pagant res a ningú.

Fins i tot deixen de fer coses que no es fan en aquell municipi perquè haurien d'agafar alguna professora...

JP: No oblidem que la federació ha apostat per això, i encara ho hauria d'haver fet més. Però hi ha un tercer sector, els serveis penals alternatius com a suport, que estan bé per sortir de la dinàmica mercantilista.

OG: S'ha d'apostar per la formació, oferir les eines perquè els qui porten activitats diverses puguin accedir a una millora en la seva formació, siguin monitors, entrenadors... D'aquesta manera estàs professionalitzant sense que hi hagi un sou com a objectiu, sinó que et sents més valorat en la teva tasca i personalment.

JP: El principi bàsic d'aquest raonament és que la gana espavila, i ens ho podem arribar a creure perquè en el tercer sector cada cop s'integren més pràctiques i estudis de grau superior. Es fan de manera voluntària, però amb una capacitació professional, fas un salt qualitatiu.

Per a Pieres, el problema és que les velles guàrdies acceptin els canvis, no que els tolerin, que denota un cert paternalisme

SC: En aquest sentit, amb el nou reglament d'espectacles serà molt difícil que un ateneu pugui fer una representació teatral o una actuació coral sense un mínim de professionalització. Les normatives europees no entenen que puguin unir-se quinze persones per fer coses de forma voluntarista.

Abans d'acabar, estaria bé exposar com viu cadascú aquesta integració en les juntes dels vostres ateneus, les dificultats o els canvis que esteu vivint, la convivència amb gent més gran...

JP: No sóc bon exemple perquè porto 23 anys a la junta, hi vaig entrar amb 16 anys. El fenomen de la vella guàrdia existeix, i ara jo sóc vella guàrdia i els joves de 20 anys són els que plantegen altres coses. El problema és que les velles guàrdies acceptin els canvis, no que els tolerin, que seria d'un cert paternalisme.

OG: Hi ha reticències. Quan ets a baix dius que els de dalt fan el que volen, i quan ets a dalt penses que no entenen el que fas. Això ha passat sempre. Són cicles, i s'ha de saber que cal renovació, que les coses es fan per millorar l'entitat i no contra ningú. Una bona pràctica, que es dona a Lluïsos, és que s'integri gent de les diferents seccions per aconseguir una visió de conjunt.

RS: Està molt bé que m'hagin triat com a membre de la junta més jove amb 28 anys, i formar-ne part sense ser el que en diem un "perro verde". I que els meus companys puguin veure que segueixo sent el mateix de sempre. També és veritat que a la junta de Lluïsos no hi ha gent gaire gran, que sempre hi ha hagut renovació, amb gent de 40 o 50 anys que funciona molt en grup.

JJA: En el meu cas, porto any i mig a la junta i sóc el segon més jove de l'entitat, que té una mitjana d'edat de 60 anys més o menys; fins als 30 només hi sóc jo i a partir de 40 anys. Hi ha una mena de buit, fruit d'una època en què es van deixar de fer coses per als joves i aquests van deixar l'entitat. Allò va passar perquè les juntes han estat de gent molt gran, la vella guàrdia posà molt el fre, però sense ells moltes coses tampoc no s'haurien fet. Per tant, des de la junta actual s'intenta tenir als nostres costats aquesta gent, però anar renovant les activitats de cara als joves i a nous sectors de la població. Intentem acollir gent molt diversa, acabats d'arribar a la població, perquè si no és així l'entitat té una perspectiva de pocs anys.

MAG: Vaig entrar fa sis anys a la junta, com el més jove. Des de fa dos anys en sóc el president i hi va haver una renovació forta perquè la junta anterior era gairebé tota de jubilats. La dinàmica de l'entitat, que és centenària, era de molta distància entre la junta i els que feien les activitats. S'havia de fer un pas endavant perquè l'entitat no s'autofinançava i es mantenia a base de renegociar els crèdits, i això era inviable. L'actual junta va fer un pla de xoc per salvar el casal. La junta actual no és vella guàrdia, però tampoc som gent jove. El repte és adaptar la vida de l'entitat als canvis actuals que hem anat comentant aquest matí.

El TR3SC i la FAC uneixen esforços per fomentar el paper dels ateneus

El club TR3SC i la Federació d'Ateneus de Catalunya han arribat a un acord per fomentar el paper dels ateneus en la societat i donar a conèixer les activitats culturals que organitzen les entitats. Gràcies a l'acord, tots els associats dels diferents ateneus podran adquirir el carnet del Club amb un descompte anual.

L'acord firmat per les dues entitats té per objectiu fer més visible la important tasca que desenvolupen els ateneus catalans en el teixit associatiu i, sobretot, cultural del país. Tots els ateneus interessats a promoure les seves activitats culturals a través dels mitjans de comunicació del TR3SC ho podran fer mitjançant un formulari bimensual que poden sol·licitar a la FAC. L'inici d'aquesta col·laboració permetrà, d'una banda, als socis del club TR3SC gaudir de les activitats culturals dels ateneus amb descomptes i, de l'altra, farà que els associats a la FAC puguin adquirir el carnet del club cultural amb un 20% de descompte.

Els interessats a aprofitar aquesta promoció ho podran fer trucant al 902 33 90 33 i s'hauran d'identificar com a membres de l'ateneu al qual pertanyen.

ELS AVANTATGES DEL CLUB

El carnet del Club és vàlid per a dues persones i dóna accés a activitats exclusives, descomptes, ofertes especials i promocions d'última hora en tot tipus d'activitats vinculades a la cultura com el teatre per a adults, el teatre per a tots els públics, l'òpera, la dansa, la música, llibres, CD i DVD. A més, també organitza activitats exclusives com preestrenes de cinema gratuïtes i

exclusives per als socis sovint amb presència d'actors i directors; rutes, viatges, tallers exclusius o visites guiades per museus i galeries d'art; presentacions de novetats literàries, grups de lectura i interessants tertúlies amb escriptors; sortejos i trobades amb els teus cantants o grups preferits o els anomenats Concerts TR3SC, uns concerts exclusius on els socis poden gaudir de prop tant de grans figures de la música com d'aquells artistes que comencen.

El carnet TR3SC té un cost de 50 euros anuals, però els socis dels ateneus el podran adquirir amb descompte de 10 euros, durant el primer any. Una quantitat que els associats podran recuperar mitjançant un Regal Club de benvinguda per cadascun dels nous titulars del carnet.

QUE ÉS EL TR3SC?

TR3SC (Club Català de Cultura) és una iniciativa de Televisió de Catalunya, Catalunya Ràdio, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, El Periòdic de Catalunya, Iberautor, Prometeatre, Abacus Cooperativa, Federació Lull i Tel·Entrada. Va néixer fa 4 anys amb l'objectiu de facilitar a la població l'accés a les propostes culturals que tenen lloc per tot

Concert TR3SC del grup Kibo

Els socis del TR3SC amb l'escriptor Isidre Grau en una tertúlia literària a l'Ateneu Barcelonès

L'acord permet als socis del ateneus gaudir del carnet TR3SC amb descompte

Catalunya (amb més informació i millors preus) i augmentar la demanda de productes culturals aportant valor a les propostes que ofereix.

El club treballa per a dos públics determinats: els seus socis i els agents culturals de Catalunya. Als socis els ofereix avantatges econòmics i informació detallada de l'oferta cultural a través dels mitjans exclusius com la seva pàgina web, un butlletí electrònic, una pàgina diària a *El Periódico de Catalunya* i altres mitjans com Catalunya Ràdio i Televisió de Catalunya. Aquests són els espais que ofereix als agents culturals com una plataforma de comunicació multimèdia potent per promocionar la seva activitat i per incentivar la venda.

L'inici de col·laboració amb la FAC reforça aquesta vocació transversal de país que té el club TR3SC. Una exclusiva plataforma de difusió de propostes culturals amb caràcter descentralitzador que, a partir d'ara, comença a treballar per complir un dels objectius que comparteix amb la Federació d'Ateneus de Catalunya: fer més accessible el món de la cultura i ajudar a potenciar i millorar la tasca de les entitats socioculturals d'arreu de Catalunya.

MÉS AVANTATGES AMB CULTURA EN GIRA

Com a novetat, aquesta temporada el TR3SC també oferirà nombrosos avantatges gràcies a l'acord a què ha arribat amb el programa Cultura en Gira. El programa és un projecte del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació que té l'objectiu de reforçar l'activitat cultural dels municipis i garantir l'accés dels ciutadans de tot Catalunya a espectacles, concerts i exposicions professionals de qualitat.

Espectacles de teatre, dansa i circ, músiques clàssiques, modernes o populars, exposicions d'arts visuals i espectacles familiars formen part del programa. Cultura en Gira posa a l'abast dels ajuntaments la contractació dels espectacles amb un suport econòmic que pot arribar a cobrir fins a un màxim del 50% del caixet.

Els ajuntaments també es beneficien d'un suport específic per a la promoció i difusió de les activitats sol·licitades, que formen part d'un ventall molt variat de disciplines artístiques. L'objectiu principal és promoure i difondre activitats que, d'aquesta manera, poden ser vistes per un nombre més elevat d'espectadors a Catalunya.

ITALO RONDINELLA

Pep Montes, director del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA)

«Si perdem la perspectiva de la innovació perdem l'essència dels ateneus»

Quatre anys com a gerent de l'Ateneu Barcelonès avalen Pep Montes com a expert en la renovació del món ateneístic. Ara, com a director del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA), és conscient del potencial que poden tenir els ateneus com a mediadors entre el món cultural i la societat.

Aquesta entrevista s'ha dut a terme a l'Ateneu Barcelonès per Vicenç Rabadán.

Com es podria definir la cultura professional a Catalunya tenint en compte la dicotomia entre cultura popular i tradicional, i cultura elitista o d'avantguarda, i quin paper juga el CoNCA en la potenciació de la cultura professionalitzada?

La paraula cultura admet molts matisos. Parlar de cultura professionalitzada és parlar de viabilitat de projectes, de la gestió que fa possibles els projectes. En l'entorn socioeconòmic actual és difícil trobar un projecte cultural o artístic viable sense gestió professionalitzada, senzillament perquè els mercats i espais en què competeix gairebé ho exigeixen. La dificultat en cultura és que sovint l'home o la dona de cultura assumeixen els dos papers, el dels continguts culturals i artístics, i el de la gestió. Són papers perfectament delimitats en els sectors econòmics, però en cultura es barregen perquè hi ha por que l'essència del projecte cultural es dilueixi, i això provoca errades molt gruyudes. I l'accepció més clara de cultura professionalitzada és la dels gestors culturals, gent que no produeix continguts, sinó especialistes a gestionar-los.

«Un projecte cultural artístic és inviable sense gestió professional i si compta només amb subvencions públiques»

Parlant dels ateneus com a lloc de confluència entre cultura tradicional i avantguardista (un paper potser oblidat actualment), com es pot mantenir el paper innovador dels ateneus en un marc de professionalització dels projectes i de la gestió?

Deixant la història al seu lloc, una idea que pot ser polèmica. En els temps d'eclosió de les entitats ateneístiques, eren innovadores en molts aspectes i continguts, eren porta d'entrada de noves tendències, idees i debats. Moltes vegades, les entitats actuals idealitzen el passat i sembla que el que hem de fer ara és el mateix que es feia fa un segle. Això és traïr l'esperit ateneístic perquè no innovem... La gràcia dels ateneus és que són uns espais per a gent amb noves idees en els camps polític, econòmic, social, científic... Si perdem aquesta perspectiva perdem l'essència dels ateneus. La primera clau per a mantenir la modernitat és que estiguin al dia i oberts a l'entorn més immediat.

Una via de renovació, en el sentit de mantenir el seu esperit, seria la professionalització de la gestió, i fins i tot d'activitats culturals?

És que va lligat. Jo separaria continguts de mitjans. La gestió és un mitjà per aconseguir unes finalitats, que has de tenir clares per optar per un mitjà o un altre. Que hi hagi gestió professionalitzada és condició *sine qua non*... Ja en parlarem de si tenim prou recursos per fer-ho bé. Cal definir clarament l'objectiu en primer lloc; després, cal orientar els recursos amb una gestió eficaç que ha de ser inevitablement professional. El terreny difícil de delimitar no és la figura d'un gerent o del personal administratiu, sinó què passa amb els membres de la junta directiva, o amb els socis que organitzen coses... No hi ha un model ideal, però hi ha d'haver una necessària tensió entre els dos pols, i la gràcia és que en cada moment cada pol tingui el pes que li pertoca. A vegades, el que he sentit és que el gerent o l'estructura administrativa tenen massa poder de decisió, i això fa por. Però penso que és un enfocament equivocat: una estructura forta de gestió dóna més poder als que dirigeixen l'entitat, que sempre han de marcar els criteris.

Moltes vegades ens fixem en els grans ateneus, com l'Ateneu Barcelonès, però és factible la renovació en ateneus modestos, de barri o de poble? I quina vinculació poden tenir amb els ajuntaments compartint la dinamització cultural?

Quan ens fixem en les grans entitats hem de tenir en compte la seva singularitat, però qualsevol ateneu pot tenir un paper clau en el seu entorn i en la seva dimensió. Però tenen un competidor molt dur, que no tenen quan es va desenvolupar el moviment ateneístic. En la mesura que l'administració pública cobreix les necessitats culturals, una part de la tasca dels ateneus es posa en qüestió. L'administració hauria d'intentar no competir amb els ateneus perquè té tot l'avantatge del món, els pot fer tancar a base de contraprogramar. Però l'ateneu ha de ser conscient del context i que només pot oferir uns serveis públics en col·laboració

«Una estructura forta de gestió dóna més poder als que dirigeixen l'entitat, que sempre han de marcar els criteris»

amb l'administració o per suplència en cas que aquesta consideri que no els ha d'assumir. Però allò que els farà rellevant i tenir un futur serà que siguin capaços de pensar un nou paper...

La pregunta òbvia és quin pot ser aquest paper, però també amb quins recursos haurien de comptar, perquè molts ateneus amb prou feines poden mantenir el seu patrimoni.

L'equipament de què disposen molts ateneus és un arma de doble tall. Durant molt de temps ha estat la garantia de la seva pervivència i de les seves activitats, però en un altre sentit és una hipoteca perquè mai el tens al dia, són edificis antics, amb mancances estructurals i, sobretot, no han estat concebuts per a la gestió

moderna. Un aspecte bàsic és la funcionalitat dels espais, i la seva transformació pot portar al col·lapse de l'entitat. S'ha de trobar un equilibri, i la clau, en part, està en el finançament privat. Hi ha d'haver recursos propis amb activitats i socis; també aportacions públiques, sense les quals és inviable mantenir-se; i la tercera pota és el finançament privat. Parlar d'això en temps de crisi és difícil, però les crisis també replantegen coses.

S'ha de fer fora la por a veure compromesa la pròpia independència de gestió, i per això els recursos propis han de ser d'un 60% com a mínim, i, sobretot, tenir clars els objectius, perquè això et lliura de caure en servilismes amb l'administració o amb els patrocinadors privats.

A les subvencions que distribueix el CoNCA per a la creació artística i cultural s'han presentat ateneus o creadors vinculats al món ateneístic?

El que hi ha són projectes artístics vinculats a un equipament, i aquest pot tenir relació amb un ateneu, però no és habitual. Actualment, el desenvolupament de projectes artístics significa disposar d'espais i recursos adequats, i el que es treballa molt són els espais de creació que requereixen ser pensats per a la creació. Les polítiques de suport a la creació s'adrecen a projectes professionals, perquè, com deia abans, es considera que un projecte cultural artístic és inviable sense gestió professional i si compta només amb subvencions públiques.

Però hi ha un tipus d'activitat cultural que està més lligada a la dinàmica social, sense pretensió professional, i això s'ha de poder potenciar, però les vies són els ajuntaments o àmbits de promoció de polítiques socials. El CoNCA ajuda de manera indirecta, i aquí poden tenir un paper interessant els ateneus: nosaltres parlem d'alfabetització artística, que consistiria en el domini dels llenguatges artístics per part de diversos sectors socials. El sistema educatiu és el canal més clar, però també els ateneus, que poden fer tallers o activitats similars, sempre a càrrec de professionals reconeguts.

«Quan parlem d'alfabetització artística, el sistema educatiu és el canal més clar, però també els ateneus»

Hi hauria alguna via de vinculació entre el CoNCA i el món ateneístic afegida a la que s'acaba d'exposar?

L'extensió en el territori. El CoNCA ha de vetllar per aquesta universalització de l'accés a la cultura, no només de tothom, sinó de tots els territoris. Els ateneus són una xarxa d'equipaments molt important. Per què no podem trobar una via de col·laboració per transmetre missatge en el camp de la creació artística i la difusió cultural a través dels ateneus escampats pel territori? S'han mantingut contactes amb la FAC i és una via factible de col·laboració perquè hi ha un interès mutu molt clar.

LA LLEI DE PROTECCIÓ DE DADES

La Llei Orgànica de Protecció de Dades (LOPD) ha generat dubtes entre les entitats, pel fet de no saber si quedaven o no afectades per aquesta legislació. Efectivament, la LOPD afecta totes les entitats i professionals que tractin dades de caràcter personal.

S'entén com a dada de caràcter personal el conjunt d'informació que pugui identificar a una persona (nom, adreça, DNI, etc.).

La LOPD té com a objectiu garantir i protegir tot allò que està relacionat amb les llibertats públiques, així com els drets fonamentals de les persones i especialment l'honor i la intimitat personal i familiar.

Únicament estan exemptes del compliment de la LOPD les dades que tracten persones físiques en l'activitat

personal o domèstica o aquelles dades que serveixen per investigar actes terroristes o de delinqüència. En conseqüència, cal que totes les entitats s'adaptin a aquesta legislació.

CESSIÓ DE 31 ORDINADORS

La Secretaria d'Acció Ciutadana, del Departament de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya, ha realitzat una cessió de 31 ordinadors a diverses entitats de la Federació d'Ateneus adherides a la Xarxa d'Equipaments Cívics de Catalunya (xeCat).

La cessió d'ordinadors de sobretaula i portàtils s'ha fet amb l'objectiu de facilitar l'accés uniforme de les entitats a les tecnologies de la informació i la comunicació i per potenciar l'ús de la xarxa.

www.xecat.gencat.cat

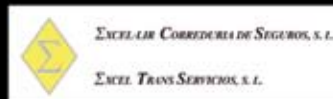
xeCat
Xarxa d'Equipaments
Cívics de Catalunya

CORREDURIA D'ASSEGURANCES - EXCEL·LIR

C. Generalitat, 22, 2^o4^a. 08850 Gavà. 902 22 44 19 / 695 911 457

Condicions especials per a entitats federades...
...en la contractació d'assegurances per a Casals d'estiu
...en auditories gratuïtes de les actuals pòlisses

javier@exceltrans.es

Persona de contacte:
Xavier Gómez

JORNADA-DEBAT ENTORN AL PLA D'EQUIPAMENTS CÍVICS DE CATALUNYA

La jornada, organitzada per la Subdirecció General d'Equipaments Culturals, el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana i la Federació d'Ateneus de Catalunya, es va celebrar a l'Ateneu d'Igualada el dissabte 23 d'octubre, i va tenir una excel·lent acollida per part dels diferents representants municipals i dels ateneus catalans que s'hi van aplegar.

L'objectiu de la trobada era conèixer i debatre els diversos pactes jurídics que s'han establert a diversos municipis catalans (Agramunt, Arenys de Mar, Guissona, Premià de Mar, Tordera, el Vendrell i Vilassar de Mar) entre els governs locals i entitats culturals que compten amb un edifici històric, per tal de reformar-los.

Aquests pactes, recollits a la publicació *La cooperació entre ateneus i ens locals per a una cultura del segle XXI*, tenen com a objectiu que aquests edificis, que compten amb espais culturals, millorin i actualitzin l'oferta de les activitats que duen a terme, amb la finalitat que adquireixin un alt valor públic i que, consegüentment, comptin amb el suport de les administracions públiques.

Així doncs, la jornada va permetre generar un espai de trobada entre ens locals i representants d'ateneus per poder debatre els diferents tipus d'acords als quals poden arribar entitats i ajuntaments, sobre la propietat o usdefruit dels equipaments i sobre la gestió que tindran posteriorment.

La setantena de persones aplegades a l'Ateneu Igualadí van conèixer de primera mà les explicacions dels responsables polítics del PECCat, així com les experiències dels responsables dels ateneus catalans que hi eren representats. La jornada significa un nou punt de partida en la relació de la Federació d'Ateneus de Catalunya amb els responsables polítics del PECCat.

INTERACCIÓ 2010

Dins del programa Interacció 2010: democràcia cultural i transformació social, que ha estat organitzat pel Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) i el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC), el president de la Federació d'Ateneus, Pere-Joan Pujol, ha participat a la taula rodona al voltant de la cultura popular i l'associacionisme cultural. Sota el títol "El paper de les entitats en la transformació de la cultura popular: qui influeix a qui?", Pere-Joan Pujol va compartir punts de vista amb Josep Rafecas (Federació de Teatre Amateur) i Lluïsa Celades (Fundació la Roda).

L'acte va tenir lloc el passat 21 d'octubre a la seu del CERC.

FESTIVAL MAGICUS, PREMI JOVE 2009

El guanyador del Premi Jove Proposa: fes teu l'Ateneu 2009 va presentar Màgicus, el festival de màgia jove de Barcelona, organitzat per la Cia. Mag Oli i per la centenària entitat barcelonina Lluïsos de Gràcia, amb la col·laboració de la Federació d'Ateneus de Catalunya i el suport de l'empresa Màgicus.

Aquest projecte, pioner a la ciutat de Barcelona, pretén ajudar a promoció als joves mags de l'escena catalana, així com convertir-se en un referent de la màgia a Barcelona.

Va poder néixer gràcies al finançament que va obtenir després d'haver resultat projecte guanyador de l'edició 2009 dels premis Jove Proposa: fes teu l'Ateneu!. que organitza anualment la Federació d'Ateneus de Catalunya.

Aquests premis estan pensats per fomentar la realització d'activitats organitzades per grups de joves no federats i desenvolupar-les a les seus dels ateneus associats a la Federació d'Ateneus de Catalunya.

D'aquesta manera, s'ofereix una oportunitat als joves per realitzar projectes que sense finançament no serien possibles i, alhora, els ateneus poden apropar nous públics a la seva entitat.

REVISTA SÀPIENS

El passat mes d'octubre la revista Sàpiens va publicar en el número 97 un reportatge especial sobre la història dels ateneus, titulat "Els primers ateneus, les àgores on es va forjar la societat civil catalana", signat per l'escriptora Agnès Rotger i amb l'assessorament de l'historiador Albert Testart. El reportatge il·lustra com a les acaballes del segle XIX a Catalunya es vivia una gran desigualtat social i la manera en què la societat civil va respondre a aquesta mancança, articulante-se entorn a una sèrie d'institucions que aviat es van convertir en centres artístics, literaris i polítics, a més a més d'escoles per als més desfavorits que avui dia constitueixen l'amalgama d'ateneus, centres, societats, fomentos i casinos de la xarxa associativa catalana.

Fe d'errates: En aquest article es fa esment a l'Ateneu de Mataró com l'ateneu més antic, malgrat que segons les nostres dades hi ha ateneus encara més antics com el Casino de Vic, fundat l'any 1848 o l'Associació de Cultura Comú de Particulars de la Pobla de Segur, fundada el 1830.

DISTINCIONS ALS ATENEUS

Al llarg d'aquest any 2010 diverses entitats han rebut premis i distincions públiques, que donen un reconeixement afegit a la tasca que desenvolupen els ateneus. És el cas del Centre Sant Pere Apòstol, que ha rebut la Medalla d'Honor de la Ciutat de Barcelona o el Centre Moral i Cultural del Poblenou que ha estat condecorat amb la Medalla d'Or al Mèrit Cívic amb motiu del seu recent centenari. També el Casino Unió Comercial ha rebut la Creu de Sant Jordi 2010, per premiar la dinamització de la vida cultural a Vilafranca del Penedès; així com l'Orfeó Martinenc, al qual s'ha concedit la Medalla Sant Martí de l'Ajuntament de Barcelona. El concurs de teatre amateur "Taca'm" que organitza el Centre Democràtic i Progressista de Caldes de Montbui, ha rebut el premi Fem Cultura amb els colors de la Unes-

co, que atorga la Federació Catalana d'Associacions i Clubs de la UNESCO. La Massa, Centre de Cultura Vilassarenc ha rebut el reconeixement de l'Ajuntament de Vilassar de Dalt com a entitat més antiga del municipi.

MAPA TERRITORIAL D'EQUIPAMENTS

La Federació d'Ateneus de Catalunya (FAC) ha inventariat en els darrers quatre mesos els equipaments cívics, públics i privats, existents en els diferents municipis del territori català. Aquest encàrrec de la Secretaria d'Acció Ciutadana del Departament de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya ha suposat la recollida i classificació de dades de forma individualitzada sobre paràmetres de programació d'activitats, recursos informàtics disponibles i característiques dels equipaments. Un equip tècnic de set persones ha recollit i contrastat totes les dades, les quals han estat gestionades des d'una aplicació informàtica que ha permès dibuixar un mapa d'equipaments cívics del nostre país.

Aquesta iniciativa, pionera a tot l'Estat espanyol, ha de permetre que la recent creada Xarxa d'Equipaments Cívics de Catalunya (xeCat) disposi de més coneixement de la realitat del nostre teixit cívic. La xarxa associativa és àmplia i diversa i aquesta realitat ens permet disposar d'un teixit molt ric d'equipaments cívics, a través dels quals s'impulsen les polítiques i les accions que fomenten la cultura del respecte a les persones i la seva interrelació. L'actual conjunt d'equipaments existents tenen una procedència variada: iniciativa social, iniciativa municipal, iniciativa privada i els promoguts per la Generalitat de Catalunya. Per poder gestionar i coordinar recursos amb eficàcia, cal disposar d'una eina com el mapa, que ajudi a prendre decisions per establir i consolidar un model de qualitat amb una distribució territorial equitativa que permeti més cooperació entre administracions i associacions dins d'una xarxa d'àmbit català.

Ferran Vilajosana és un actor barceloní de 22 anys, d'aparença tranquil·la i moltes inquietuds. Un tret que comparteix amb en Roc, el personatge que interpreta pel Club Super3. Ha treballat amb directors com Calixto Bieito i Joan Ollé, en escenaris com el TNC o el Teatre Lliure i també ha tastat el cinema. Descobrim aquest jove emprenedor que comença a fer teatre al Círcol Catòlic de Gràcia.

Ets la tercera generació que es forma al Cercle Catòlic de Gràcia... Explica'ns el teu vincle amb aquesta entitat.

Doncs la meva mare ja hi anava amb els meus avis i sempre ha fet teatre al Cercle. Quan vaig néixer ja em va portar a fer *Els Pastorets*. Recordo que tenia set anys i pensava: "Quan tornaran a fer una obra que necessitin nens?". Aleshores la meva mare es va posar a dirigir i amb ella i l'Albert Vidal fèiem obres plegats.

Així que abans de posar-te a estudiar teatre o qualsevol carrera, ja comences a fer d'actor al teatre amateur... En quin moment penses de professionalitzar-te? Sempre vaig creure que es podia viure de fer teatre, des de ben petit. De fet, hi ha molts actors professionals que són al Cercle: en Pere Ventura, el Ferran Herrera... Jo he anat

FERRAN VILAJOSANA, actor

«El teatre amateur ha estat la meva millor escola»

combinant els estudis amb la feina d'actor. Vaig fer el batxillerat humanístic i després vaig parar per la feina de la tele (Club Super3). A l'Institut del Teatre només vaig estudiar un any perquè em va sortir feina.

Quina ha estat la teva millor escola?

El teatre amateur és un molt bon lloc aprendre teatre: per provar, per equivocarte, per adquirir taules. Jo segueixo vinculat al Cercle... Les companyies amateurs han d'aprofitar els concursos per treure's uns calerons i poder fer el seu primer muntatge. La xarxa que hi ha a Catalunya és molt potent. Jo vaig representar *l'Antígona* (de Jordi Coca) a Pineda de Mar en una mostra de teatre amateur i em van pagar hotel i dietes de tots els dies

Com t'arriba la teva primera feina a la televisió?

Fent un càsting per al Club Super3. Hi havia molta gent, suposo, però els vaig agradar. Vaig començar el setembre del 2006, ja hem fet quatre Festes dels Súpers i totes van molt bé.

Al Club Super3 interpretes el personatge d'en Roc, teniu moltes coses en comú?

Bé, en Roc vol ser una estrella de rock! Però la veritat és que els meus pares també són músics i ja de ben petit em van apuntar a piano. Quan em van dir que fes dansa, vaig fer classes de claqué. Ara són un bon complement per a la interpretació.

Et fa por el poder de la "caixa tonta"?

És cert que la tele té molt de poder, però sembla que els nens disfruten molt amb els gags! Només espero que no m'encasellini i sempre faci de bon nen. El teatre, en aquest sentit, m'ha permès més registres.

Has tingut l'oportunitat de treballar en muntatges com *Els nois d'història*, *Novecento*, *Sis personatges en busca d'autor* i has anat de gira per Catalunya, Espanya i fins i tot Anglaterra amb *Macbeth*. Com van descobrir el teu talent?

De la mateixa manera que a la televisió. Al TNC, per exemple, pots tirar el teu currículum i a mi em van agafar per a *Marburg*, de Guillem Clua (maig-juny 2010). Ha estat un plaer durant tot aquest temps poder treballar amb actors consolidats, aprens molt només observant-los.

També has tastat el cinema...

Sí, sobretot fent curtmetratges com *Paseo nocturno* i *Done* amb l'escola de cinema ESCAC, que sempre els fan falta actors. Jo he fet totes aquestes feines sense cobrar, però tinc molt bon record dels rodages. Tant de bo pugui seguir!

Quina és la millor crítica que t'han fet?

De vegades em diuen: "Ets molt espontani". Jo m'he format amb diferents mestres –Javier Daulte, Txiqui Berraondo– i tècniques com la Meisner, no en una sola escola, suposo que també ajuda.

Dona'ls un consell als joves que vulguin convertir-se en actors professionals.

Molts diuen que volen ser actors després de fer una carrera. Jo els dic que ser actor ja porta prou feina! El panorama està molt difícil: hi ha molts projectes que cauen i gent molt bona... S'ha de tenir molta paciència i treballar molt.

Explica'ns quin és el teu repte de cara al futur.

Em conformo amb seguir treballant i tastar-ho tot: el cinema, la tele, el teatre. Ara em veig com a actor, la direcció ja arribarà...